

BİTKİSEL ÜRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Zeytin ve Zeytinyağı Sektörü Ulusal Kümelenme Stratejileri
Bursa Ortak Akıl Platformu®
Çalışma Raporu

31 Ekim 2014
Bursa

İÇİNDEKİLER

Sunuş	1
1. Mevcut Durum Analizi	2
2. Öneri Geliştirme Çalışması	7

EKLER

Ek 1. Mevcut Durum Analizi – Önceliklendirmede Elenen Olumlu İfadeler	17
Ek 2. Mevcut Durum Analizi – Önceliklendirmede Elenen Olumsuz İfadeler	21
Ek 3. Mevcut Durum Analizi – Konsolidasyonda Elenen Olumlu İfadeler	27
Ek 4. Mevcut Durum Analizi – Konsolidasyonda Elenen Olumsuz İfadeler.....	34
Ek 5. Öneri Geliştirme – Konsolidasyonda Elenen Olumlu İfadeler	40
Ek 6. Öneri Geliştirme – Konsolidasyonda Elenen Olumsuz İfadeler.....	42
Ek7. Katılımcı Listesi.....	44
Ek8. Çalışma Programı	46
Ek9. Toplu Çalıştay Fotoğrafı.....	1

TABLolar

Tablo 1. Seçilen Olumlu İfadeler	3
Tablo 2. Seçilen Olumsuz İfadeler	5
Tablo 3. Grupların Öneri İfadeleri.....	8

Sunuş

T.C. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü (GTHB-BÜGEM) ve TÜSSİDE işbirliği ile “Zeytin ve Zeytinyağı Sektörü Ulusal Kümelenme Stratejileri” Projesi başlatılmıştır. GTHB-BÜGEM ve TÜSSİDE arasında gerçekleştirilecek olan işbirliği ile zeytin ve zeytinyağı sektöründe uygulanacak etkin kümelenme stratejileri ve politikaları ile farkındalık oluşturmak ve yenilikçilik perspektifiyle; üretimin, ihracatın, verimliliğin, kullanım alanlarının ve katma değerinin artırılarak yerel kalkınmanın ve zeytin-zeytinyağı sektöründe ülkemizin rekabet gücünün artırılmasına katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

Bu çalışmada Bursa, Çanakkale, Balıkesir, Tekirdağ, Yalova, Kocaeli, Sakarya, Eskişehir, İstanbul illerinden gelen, zeytin ve zeytinyağı sektöründe önde gelen paydaşlardan (akademisyenler, sivil toplum yetkilileri özel sektör temsilcileri ve kamu yetkilileri), zeytin ve zeytinyağı sektörüne yönelik mevcut durumun analizini yapmaları istenmiştir. Çalışma sırasında sektöre yönelik girdi koşulları, talep koşulları, ilgili ve destekleyici aktörler, strateji ve rekabet durumu, devletin rolü, işbirliği kurumları ana başlıklarında katılımcılardan değerlendirmeler yapmaları istenmiş, fırsatlara / tehditlere ilişkin düşüncelerini ve sektördeki sorunlu alanlara ilişkin öncelikli olarak ele alınması gereken hususlar ile ilgili önerilerini almak amaçlanmıştır. Çalışma programı, TÜBİTAK Türkiye Sanayi Sevk ve İdare Enstitüsü (TÜSSİDE)’nin yürütücülüğünde 31 Ekim 2014 tarihinde Bursa Ticaret ve Sanayi Odası’nda gerçekleştirilmiştir.

Programda gerçekleştirilen çalışmalar şöyledir:

1. Mevcut Durum Tespit Çalışması
2. Öneri Geliştirme Çalışması

Çalışma “kürsüden anlatma ve toplu dinleme konferansı” şeklinde değil, yaratıcı fikir oluşturma yöntem ve teknikleri kullanılarak, tüm katılımcıların tüm çalışmalara başından sonuna kadar aktif katılımı ile yazılı bilgi ve belge üretmeye yönelik olarak gerçekleştirilmiştir.

Bu rapor, çalışma programında oluşturulan veri ve bilgileri içermektedir. Raporda sunulan sonuçlar; çalışma esnasında katılımcıların tartışıp görüş birliğine vardığı **konuların son hali** olup, TÜSSİDE tarafından üzerinde herhangi bir değişiklik yapılmamıştır.

1. Mevcut Durum Analizi

Mevcut Durum Analizi ile zeytin ve zeytinyağı sektörüne yönelik;

- Girdi koşulları: İnsan kaynakları, fiziki altyapı, bilgi kaynakları, sermaye ve diğer altyapı unsurları,
- Talep koşulları: İç talep, dış talep, potansiyel pazarlar, talebin niteliği, kullanıcının seçiciliği, geniş ve büyüyen iç pazar,
- İlgili ve destekleyici aktörler: Hammadde tedarikçileri, uzmanlaşmış makine tedarikçileri, yarı mamul / ara ürün tedarikçileri, ambalaj malzemeleri tedarikçileri,
- Strateji ve rekabet durumu: Bölgesel şartlar, yerli-yabancı sermaye, sektördeki firmaların yapısı / kurulma nedenleri, rekabet durumu, rekabete yaklaşımları, inovasyon kapasitesi,
- Devletin rolü: Bölgesel, ulusal ve uluslararası unsurlar, destekler,
- İşbirliği kurumları: Üniversiteler, teknik eğitim kurumları, yaygın eğitime yönelik özel eğitim kurumları (kurslar, vb.), Ar-Ge kuruluşları, teknoloji desteği ve teknoloji transferi konusunda hizmet veren kuruluşlar, ticari ve mesleki birlikler, işçi sendikaları, işveren birlikleri ve dernekleri, ticaret ve sanayi odaları kalkınma ajansları, sivil toplum kuruluşları,

ana başlıklarında sektörün analizi yapılmıştır.

	OLUMLU	OLUMSUZ
Sektör dâhilinde	Güçlü Alanları	Gelişmeye Açık Alanları
Sektör dışında	Fırsatları	Tehditleri

Şekil 1. Mevcut Durum Analizi

Katılımcılar, sektörün mevcut durumuna ilişkin Güçlü Alanları, Fırsatları, Zayıf Alanları ve Tehditleri değerlendirmiştir. Çalışma süresince katılımcılar bu konuları dört adet 2'li, toplamda 8 grup olarak çalışmıştır. İlk aşamada **Grup 1,3,5,7** olumlu değerlendirmeler; **Grup 2,4,6,8** ise olumsuz değerlendirmelerde bulunmuştur. İlk aşamada her grubun bireyleri grubun konusuna ilişkin bireysel fikir üretmiş, üretilen fikirler gruba okunarak konsolide edilmiştir. İkinci aşamada her gruba ilişkin oluşturulan fikirler diğer gruplar ile paylaşılarak, diğer grupların da farklı konularda fikirleri alınmıştır. Son aşamada olumlu ve olumsuz konularda hazırlanan fikirler grup katılımcıları tarafından oylanmıştır. Oylama sonucu seçilen fikirler **Tablo 1** ve **2**'de, elenen fikirler **Ek 1** ve **Ek 2**'de verilmiştir. Katılımcıların verdikleri puanlar, puan sütununda gösterilmiş olup, fikirlerin önem sırasını göstermektedir.

Tablo 1. Seçilen Olumlu İfadeler

Grup No	Kod ¹	Olumlu Alan Mevcut Durum Tespit İfadesi	Puan
Grup 1	PT1.1	Sofralık zeytinde Gemlik zeytini ile markalaşmış durumdayız	14
	PT1.2	Zeytin ve zeytinyağının insan sağlığı açısından olumlu etkilerinin olması	11
	PT1.3	Türkiye stratejik konumu ile tüm dünya pazarları için önemli bir noktadadır (Lojistik avantajı)	9
	PT1.4	Dünyanın en kaliteli zeytinyağının ülkemizde üretilmesi	7
	PT1.5	Zeytin yetiştiriciliğinin ülkemiz ekolojisine uygunluğu ve toprak seçiciliğinin olmaması	7
Grup 3	PT3.1	Ülkemizde ve Dünya’da zeytin ve zeytinyağının insan beslenmesi ve insan sağlığı yönünde önemi artmaktadır	11
	PT3.2	Üretim alanlarında hastalık ve zararlılarla mücadele edilmektedir	10
	PT3.3	İç tüketim potansiyeli yüksek	7
	PT3.4	Ülkemiz zeytin yetiştiriciliği için uygun iklim şartlarına sahip	7
	PT3.5	Tarihsel bir zeytin yetiştiriciliği kültürünün bulunması	6
	PT3.6	Tüketicilerin (özellikle yerli) organik ve sağlıklı beslenme hassasiyetlerinin artıyor olması	6
Grup 5	PT5.1	Dünyada tüketicinin bilinçlenmesi ile ülkemizde ve dünyada zeytin ve zeytinyağı talebi artmaktadır	15
	PT5.2	Organik zeytin ve zeytinyağı yetiştirilmesine uygun coğrafi bölgeler var	13
	PT5.3	Sektöre, enstitülerin üretici birlik ve kooperatiflerinin üniversitelerin olumlu katkıları var	13
	PT5.4	Sektörde markalı ürünlerin tüketicilerce tercih edilmesi	11
	PT5.5	Sektörün ihtiyacı olan, alet ve ekipman, bitki besleme ve zirai mücadele ürünlerine ulaşımın kolaylaşması	10

¹ PT: Pozitif Tespit (olumlu)

Tablo 1. Seçilen Olumlu İfadeler (Devam)

Grup No	Kod	Olumlu Alan Mevcut Durum Tespit İfadesi	Puan
Grup 7	PT7.1	Sektörün kimya, kozmetik ve gıda sektörüne de kaynak üretmesi	14
	PT7.2	Zeytinde ülkemizin endemik bireylere ve yerel çeşitlere sahip olması	12
	PT7.3	Kişi başı zeytinyağı tüketiminin giderek artması	11
	PT7.4	Rahatlıkla işlenebilir bir özelliğe sahip olması	10
	PT7.5	Ekolojik uygunluğunun geniş, adaptasyon yeteneği yüksek	9

Tablo 2. Seçilen Olumsuz İfadeler

Grup No	Kod ²	Olumsuz Alan Mevcut Durum Tespit İfadesi	Puan
Grup 2	NT2.1	Zeytinyağı üretim projeleri sonucu oluşan atığı (pirina) işleyecek tesisler çok yetersiz	8
	NT2.2	Yurt dışı satımlar az	7
	NT2.3	Tarım sigortaları hasar durumunda üreticinin beklentisini karşılamamaktadır	7
	NT2.4	Zeytin maliyetleri yüksek	7
	NT2.5	Hastalık ve zeytinyağında belirlenmiş bir kalite standardı olmadığından pazarlama ve alım-satım fiyatı oluşturmadaki sıkıntılar. Pazarlama sıkıntıları	6
	NT2.6	Ticari kaygıların ön planda tutulması kaliteden ödün verilmesi	6
	NT2.7	Yetiştiricilik açısından bakıldığında üreticilerin geleneksel üretim yöntemlerini benimsemesi yeniliklere kapalı olması	6
	NT2.8	Hastalık ve zararlarla mücadelenin bilinçsiz yapılması (zeytin sineği 2013'te yaşanan sorunlar gibi)	6
Grup 4	NT4.1	Zeytin konusunda Bakanlıklar arası koordinasyon eksikliği ve farklı uygulamalar	8
	NT4.2	Etiket bilgisi ile içeriğin uyuşmaması	7
	NT4.3	Haksız rekabet, markalaşma hiç yok	7
	NT4.4	Sektördeki kayıt dışılıklar	6
	NT4.5	Markalaşma ve pazarlama zayıf	6
	NT4.6	Sektörün medya ile ilişkisi zayıf	6
Grup 6	NT6.1	Üretici, tüketici eğitimi eksikliği	12
	NT6.2	Zeytin teknikerlerinin istihdamının azlığı	9
	NT6.3	Kontrolsüz tuz, kimyasal kullanımı	9
	NT6.4	Zeytinyağı tüketiminin artırılmasına yönelik çalışma yapılması	8
	NT6.5	Dane zeytin üretimine prim verilmemesi	6
	NT6.6	Veri tabanı yetersizliği	6

² NT: Negatif Tespit (olumsuz)

Tablo 2. Seçilen Olumsuz İfadeler (Devam)

Grup No	Kod	Olumsuz Alan Mevcut Durum Tespit İfadesi	Puan
Grup 6 (Devam)	NT2.2	Yurt dışı satımlar az	7
	NT2.3	Tarım sigortaları hasar durumunda üreticinin beklentisini karşılamamaktadır	7
Grup 8	NT8.1	Zeytin yetiştirilebilen yollara yakın yerleşkedeki üniversitelerde ve araştırma kuruluşlarında zeytin ile ilgili akademik çalışmalar çok yetersiz	14
	NT8.2	Zeytinliklerin imara açılması baskısı	13
	NT8.3	Üretim planlaması, politikası olmayışı	12
	NT8.4	Kayıt dışı üretim	12
	NT8.5	Zeytin ve zeytinyağı üretim şartlarının ve standartlarının belirlenmemiş olması, firma denetimindeki yetersizlikler	10
	NT8.6	Çiftçilerin üretim aşamasında kontrollü ilaç ve gübre kullanımını tam olarak gerçekleştirememesi	8

2. Öneri Geliştirme Çalışması

Öneriler, mevcut potansiyelden faydalanmak için hayata geçirilmesi gerekenler, olumsuz alanların etkisinin azaltılması veya ortadan kaldırılması için öngörülen vadede tamamlanması beklenen ve ilgili kurum/kuruluşların eşgüdümünde gerçekleştirilecek olan çalışmalardır. Olumsuz alanların etkisinin azaltılması veya ortadan kaldırılması için öngörülen çalışmalar olabileceği gibi olumlu tarafların daha da iyileştirilmesi için çözüm önerilerini içerir.

Çalışmanın bu aşamasında katılımcılardan, 7 grup halinde, mevcut durum analizi çalışmasında saptanan öncelikli hususlar doğrultusunda hayata geçirilmesi gereken proje, faaliyet, organizasyonel değişiklik vb. önerileri geliştirmeleri istenmiştir. Geliştirilen öneriler grup üyeleri tarafından oylanmıştır.

Katılımcıların grup bazında geliştirmiş oldukları öneri ifadeleri **Tablo 3**'te verilmiştir.

Tablo 3. Grupların Öneri İfadeleri

Grup No	Öneri İfadesi	Puan
Grup 1	Zeytin ve zeytinyağının kalp ve damar sağlığı açısından faydaları konusunda ulusal kanallarda programlar yapılmalı	4
	Yurtdışı pazarları konusunda DEİK işbirliği ile daha koordineli çalışıp, arz talep yaratılabilir (ihracat geliştirilebilir)	4
	Markalaşma konusunda tüm kurum, kuruluşlar, STK'lar birlikte hareket ederse daha kolay sonuçlar alınabilir. Herkes sektöre ayın anda destek verip, öncelik yaratılabilir	3
	Zeytin üretimi düşünülen alanlarda mutlaka coğrafya ve ekolojiye uygun zeytin çeşitlerinin dikiminin sağlanması	3
	Tarım sigortaları günün ihtiyaçlarına göre tekrar yönetmenliklerle düzenlenmeli	3
	Tarım il-ilçe Md. Koordinasyon ile zeytin-zeytinyağı üreticileri tam anlamıyla yerinde, uygulamalı olarak sektör hakkında bilinçlendirilebilir. Eğitim bilinçlenme sorunu tamamen çözülebilir	2
	Türkiye'de zeytin üreticiler birliği ve kooperatiflerin tüzüklerinde bulunan boşluklar nedeni ile üreticilerin bu kuruluşlara güveni yok bu nedenle birliktelik sağlanamıyor. Bu tüzükler yeniden ihtiyaçlara göre düzenlenmeli	2
	Zeytin ve zeytinyağı prim destekleri artırılmalı	2
	Zeytinde erken hasat konusunda üreticilerin eğitilmesi ve yaygınlaştırılması eğitim ve yayın çalışmalarının artırılması	2
	Toplanan zeytinlerin çuvallarda bekletilmesinin önlenmesi için yağ sıkım fabrikalarında kasalama sistemine geçilme	2
	Salamurada zeytin belirli bir tuz derecesinde korunabildiğinden çıkan yasalar bir daha gözden geçirilip gıda kodeksleri bu doğrultuda şekillenmeli	2
	Zeytinlik alanlarında özellikle organik tarıma uygun alanlarda organik tarımın desteklenmesi	1
Grup 2	Markalaşmaya gidilmeli	4
	Üretici birlikleri kooperatifler üretim sürecine dahi olup üreticilerin sorunlarını araştırma enstitülerine üniversitelere, kamu kuruluşlarına götürülebilirler	3
	Üreticilerle yayım çalışması yapılırken teknoloji transferine dayalı yayım yöntemleri yerine katılımcı yaklaşımlar benimsenmeli. Üretici yayım çalışmasının içinde olmalı	3

Tablo 3. Grupların Öneri İfadeleri (Devam)

Grup No	Öneri İfadesi	Puan
Grup 2 (Devam)	Araştırma enstitüleri, üniversiteler tuzsuz zeytin üretimi konusunda Ar-Ge çalışmaları yapmalı	2
	Küçük işletmeler tek çatı altında toplanmalı	2
	Kamu spotu yapılarak zeytin ve zeytinyağının faydaları konusunda tüketici bilinçlendirilebilir	2
	Ülkemizdeki yağ açığı zeytinyağı ile kapatılmaya çalışılmalı	2
	Zeytinyağı üretim tesislerinin yakınlarına prina tesisi kurulması için devlet teşvik etmeli	2
	Pazara ve tüketicinin taleplerine göre zeytin işleme tesisleri kurulmalı	2
	Zeytin karasuyunun evrensel problem oluşturduğu üreticiye anlatılmalı ve zeytin atıklarını azaltmak için firmalara maddi destek sağlanarak çevre kirliliğinin önüne geçilmeli	1
	Zeytin üreticisinin, rekabet gücünü arttıracak politikalar hazırlanmalı	1
	Taban fiyat oluşturulması ve desteklemelerin bölgesel ve genelde artırılması	1
	En büyük zeytin alıcısı olan Marmarabirlik kotalarını yükseltmeli, üretici kendi kaderine terk edilmemelidir.	1
Grup 3	Ekonomik ömrünü doldurmuş yaşlı zeytin ağaçlarının kesilerek yerlerine yenilerinin dikilmesi teşvik edilmeli	10
	Ülkemiz zeytin çeşitleri ile, hem çeşit hem de işleme şekli bakımından yeni ürünler geliştirilerek dünya pazarında yer alınmalı	10
	Üreticilerin kooperatif, birlik yerine şirketleşerek rekabet edilebilir bir yapıya kavuşmaları sağlanmalıdır	7
	Zeytin lobisi oluşturulmalı	5
	Üzerinde adresi, coğrafi işareti ve markası olmayan zeytin ve zeytinyağının satışına müsaade edilmemelidir	4
	Yerel talebi artırmaya yönelik reklam, kamu spotu ve tanıtıcı faaliyetlerin yaygınlaştırılması	4

Tablo 3. Grupların Öneri İfadeleri (Devam)

Grup No	Öneri İfadesi	Puan
Grup 3 (Devam)	Dış pazarlara yönelik tüketici talebi analiz edilmeli, buna yönelik olarak ülkemizde üretim potansiyeli ortaya konulmalı	4
	Üreticilerin ve firmaların uluslararası rekabet şartlarına uyum sağlamasına yönelik işbirliği artırıcı teşvik ve destek mekanizmalarının oluşturulması	4
	Yöneticilerle, derneklerle birlikte workshoplar yapılmalı. Bu şekilde bilincin artması sağlanabilir, reklam-tanıtım iyi bir şekilde yapılmış olur.	2
	Zeytin ve zeytinyağı üretimi ve işlenmesi sonrasında ortaya çıkan ve çevreye zararlı çıktılarının değerlendirilmesi ve bertaraf için endüstriyel simbiyoz çalışmalarının desteklenmesi	2
	Sağlıklı ürünlerin en verimli şekilde üretilebilmesi için sektörün, denetim kuruluşlarının derneklerin, üniversitelerin iş birliği ile yapılan projelerin sayısı artırılabilir	1
	Gıda mevzuatındaki eksiklik giderilerek çiftçiler kayıtsız gıda üretimi yapar durumdan kurtarılmalı	1
	Üreticilerin geleneksel üretim yöntemlerinden verimi artıran modern ve kaliteli üretim yöntemlerine geçişine yönelik destek mekanizmalarının oluşturulması	1
	Verimli tarım arazilerinde inşaat yapmak isteyenlerden bu araziler için 10000 kat fazla ruhsat ücreti alınmalıdır	1
	Zeytin yapraklarının analizi yapılarak, yapraklardan nasıl faydalanabiliriz sorununa cevap aranmalıdır	1
	Zeytin ürününün açıkta satılması engellenmeli	1
	Bu toplantıların, Zeytin üretimi yapılan illerde belirli aralıklarla (geniş katılım) yapılması	
	Devlet tarafından zeytin ve zeytinyağı politikası geliştirilmeli	

Tablo 3. Grupların Öneri İfadeleri (Devam)

Grup No	Öneri İfadesi	Puan
Grup 4	Pazarlama ve markalaşma sorunlarının çözümü için özellikle KOBİ niteliğindeki işletmelerin faydalanabileceği Ortak Pazarlama Ajanslarının kurulması	7
	Zeytin ağaçlarının verim potansiyelini artırmak amacıyla (mekanizasyon, sulama ve gübreleme projelerinin devlet tarafından desteklenmesi bölgesel düzeyde bu çalışmaların yapılarak üreticilere ulaştırılması)	6
	İlgili bakanlıkların yetkililerinin bir araya toplanarak ortak mevzuat ve politika geliştirilmesi	6
	Çocukları ve gençleri özendirmek (zeytinyağı tüketimine) özellikle okullarda eğitim-tadım çalışmaları yapılmalı	6
	Zeytincilik Araştırma Enstitüsü kurulması ancak enstitüye, Pazar araştırmaları, ambalaj tasarımları, reklam-tutundurma vb. ekonomik aktivitelerin de yürütüleceği birimlerin katılması	5
	Film, TV programları ve dizilerinde zeytinyağına rol ve önem vermek	5
	Zeytin işlem teknolojilerinin geliştirilmesi. Tuz oranının azaltılması ve bu konuda eğitim verilmesi	4
	Coğrafi işarete önem verilmesi	2
	Bitkisel üretim ile ilgili eğitim alan öğrencilerin direkt olarak zeytin bahçelerinde, gıda mühendisliği öğrencilerinin de zeytin/zeytinyağı işletmelerinde staj dışında çalışmaları için sektörle işbirliğine gidilmesi ve teşvik verilmesi	1
	Margarin ve tohum yağlarından vaz geçmek	1
	Denetim faaliyetlerinin daha iyi uygulanması	1
	Kamu spotu oluşturulması	1
	Sektördeki firma, kamu kuruluşları, STK'lar üniversiteler, vb. tüm paydaşlar arasındaki diyalogu güçlendirmek için 6 ayda bir sosyal toplantılar yapmak	1
	Zeytinyağlı mutfak kültürünü geliştirmek	1
	Sofralık zeytinde standart kaliteyi yakalayabilmek için lisanslı depoculuğa geçilmesi	1
	Türk mutfağının yurtdışı tanıtımı daha iyi organize edilmeli	

Grup No	Öneri İfadesi	Puan
Grup 4 (Devam)	Sofralık zeytin üretimini çiftçilerden çıkartıp, işletmelerin (gıda işletmelerinin) yapması sağlanmalı	
	Sofralık zeytine destekleme uygulaması	
	Üreticilerin medya ve turizm sektörüyle ilişki kurmasını sağlamak	
	Sebze, baklagil, ot ve tahılların daha sık tüketilmesini sağlamak	
	Üreticileri kalite, üretim teknikleri, toplama ve saklama yöntemleri hakkında eğitmek.	
	Devletin zeytinyağına ve önem vermesine çalışmak	
	Yabancı dilde Ege mutfağı kitabı yayınlamak	
Grup 5	Organik zeytin yetiştiriciliği yapılabilecek olanlar tespit edilip bu bölgelerde bahçe tesisi yapacakların sertifikalandırma ücretlerinin bakanlıkça karşılanması ve ücretsiz veya faizsiz kredi verilmesinin sağlanması	9
	Zeytin bahçelerinde kapalı sulama sistemleri özellikle teşvik edilmeli artı destek verilmeli	8
	Zeytin ve zeytin yağının markalı ambalajlı satışının artırılması için her türlü tedbirlerin alınması	7
	Zeytin varlığı, zeytin ve zeytin yağı rekoltesinin doğru yada doğruya yakın tespit edilmeli	7
	Reklam proje ve kampanyalar ile zeytin ve zeytinyağı tüketimi artırılabilir	6
	Üreticilerin ekimden hasata kadar (bölgeye uygun çeşit, sulama, gübreleme vs.) olan aşamaları uygun bir şekilde sürdürebilmesi	6
	Bakanlık tarafından yetiştiriciliğin yapıldığı bölgelere destekler arttırılmalı	5
	Özel ağaçlandırma kapsamında ceviz kestane badem yapılabildiği gibi zeytin dikimine de izin verilmeli	5
	Ürünlere taban fiyat uygulanmalıdır. Üretici tamamen fuarın inisiyatifine terk edilmemelidir	4
	Kayıt altına alım arttırılmalı ve böylelikle yetiştiricilikte izlenebilirlik sağlanabilir. Cezai yaptırımlar arttırılabilir	4
	Zeytin ve zeytinyağı üretiminde küçük aile işletmelerinin, büyük ölçekte üretim yapan işletmelere dönüştürülmesi	3

Tablo 3. Grupların Öneri İfadeleri (Devam)

Grup No	Öneri İfadesi	Puan
Grup 5 (Devam)	Sektörde taraflar arasında eşgüdüm sağlanması ve makro politikaların oluşturulması	3
	Zeytin ve zeytinyağının dünya pazarlarında yer alması için firma/üniversite/devletin temenni niyeti ile değil ciddi iş birliği yapması	1
	Ülke ve dünya tüketicilerine zeytin ve zeytinyağına yönelik talep artırıcı farkındalık yaratacak projeler geliştirilmesi	1
	Zeytinde ilaç kalıntısını engellemek için denetim mekanizmasının daha iyi işletilmesi	1
	Zeytin ve zeytinyağı tüketiminin artırılmasına yönelik tüketicinin bilinçlendirilmesi	
	Zeytin ve zeytinyağı üretiminden tüketim aşamasına kadar olan süreçte insan sağlığı ve çevre koşullarına duyarlı bir üretim modelin oluşturulması	
Grup 6	Ar-Ge ve inovasyon için sanayi üniversite birlikteliğinde fikir pazarları oluşturulmalı	8
	Kişi başı tüketimin artırılması için insan sağlığına etkisi dikkate alınarak kamu spotu yaptırılıp yayınlanması	6
	Kamuoyu yaratılmasına yönelik farkındalık ve marka stratejisinin oluşması	6
	Zeytin alanlarının imara açılmasının engellenmesi (maden aramasının engellenmesi)	6
	UZZK' nın daha etkin ve sektöre yönelik kapsayıcı çalışmalar yapacak şekilde yeniden yapılandırılması	5
	Zeytinyağı ve zeytin işletmelerinde zeytin teknikerlerine sorumlu yönetici olarak imza yetkisinin verilmesi	4
	Üretici firmalar (özellikle küçük üreticiler kooperatifleşmeli)	4
	Yurtdışı ve Yurt içi Ar-Ge çalışmalarının değerlendirilmesi ve incelenmesine yönelik altyapının hazırlanması Patent ve bilimsel proje takip ve analizi	4
	Eğitim çalışmaları, projelendirilmeli üretici, firmalar tedarik zinciri tüketiciler zeytin zeytinyağında bilinçlendirilmeli	4

Tablo 3. Grupların Öneri İfadeleri (Devam)

Grup No	Öneri İfadesi	Puan
Grup 6 (Devam)	Zeytin sektöründeki kayıt dışılığın ortadan kaldırılması için müstahsil makbuzu başına prim desteği verilmesi	4
	Karasu ve salamura atık sularının arıtılması konusunda projeler geliştirilmesi	3
	Türkiye'nin dışarıdan ithal ettiği sıvı yağ miktarının düşürülmesi için zeytin üretim alanlarının artırılması	3
	Prim kaliteye göre verilmeli	3
	Organik üretim imkanı olan alanların bu yönde değerlendirilmesi	3
	Üretici birliklerinin güçlendirilmesi (olmayan bölgelerde oluşturulması)	3
	Zeytinyağı fiyatlarının belli olduğu bir borsa oluşturulmalı (yurt çapında)	2
	Devlet politikaları oluşturulurken yapılmış projeler dikkate alınmalı, öneriler değerlendirilmeli	2
	İhracat teşvikleri yurtdışı piyasalarda rekabeti sağlayacak ölçüde olmalı	2
	Tarım Bakanlığı'nın yapacağı denetimlerle merdiven altı üretimin en aza indirilmesi	1
	Mazot, gübreleme, sulama konularında yapılan destekler AB standartlarına göre güncellenmeli	1
	Zirai mücadele ve gübreleme reçeteleri kontrollü ve sağlıklı bir şekilde yazılmalı yürütülmeli	1
	Cumhurbaşkanı, Başbakan, Dışişleri Bakanı ve Tarım Bakanı yurt dışına giderken ve yurt dışından gelen misafirlere zeytin, zeytinyağı hediye etmeli,	
	Zeytin-zeytinyağı promosyon çalışmaları için kamu-özel sektör ortaklı bir fon oluşturulmalı	

Tablo 3. Grupların Öneri İfadeleri (Devam)

Grup No	Öneri İfadesi	Puan
Grup 7	Zeytinle ilgili her türlü konuda üniversiteler ve araştırma kuruluşları AR-GE'lerine bu konuyu tartışması, kayıt dışı üretime karşı kooperatif veya birliklerin oluşturulması gerekir.	8
	Askeriye' de zeytinyağı kullanımının artması (birçok kişi ilk orda zeytinyağıyla tanışıyor)	8
	Uluslararası zeytinyağı tadım yarışmalarında ödül alanların ülkemizde de ödüllendirilmesi	6
	Kayıt dışılığı engellemek için markalaşmanın teşvik edilmesi ve desteklenmesi	6
	Zeytinyağı üretim fabrikalarında hijyen koşullarının sağlanması için devlet, üniversite ve üretici arasında protokollerin oluşturulması	4
	Tarım Bakanlığı koordinasyonunda üretim planlaması yapılmalıdır. Üstün nitelikli çeşitler belirlenmelidir. Akabinde ürün bazlı desteklemeler yapılmalıdır	3
	Zeytin üretim alanlarında daha fazla verim alabilmek için ÇATAK plan proje kapsamına dahil edilerek kontrollü gübre ve ilaç kullanan üreticilere ilave destekleme yapılmalı	3
	Kaliteli ve verimli yeni çeşitlerin üretiminin sağlanabilmesi için ıslah çalışmalarının yapılması	2
	Zeytinyağı üretiminde bilinç düzeyinin artırılması sektörde yapılan hilelerin denetlenerek ortaya çıkarılması ve müeyyide uygulanması	2
	Üniversiteler, Enstitüler, Tarım il müdürlükleri koordineli olarak çalışmalı. Ortak yayın, araştırma, deneme ve uygulamalar yapılmalıdır	2
	Zeytinyağı sektörü dönemsel faaliyet göstermesinden dolayı sektörün kalifiye eleman ihtiyacının karşılanması için sezon öncesi eğitim çalışmalarının yapılması	1
	Zeytinlik alanlarının korunması için imar kanununda değişiklik yapılması	
	Zeytinyağı üretimi ile ilgili, kodeks tebliğler revize edilmeli. İşletmelere belirli standartlar getirilmelidir	

EKLER

Ek 1. Mevcut Durum Analizi – Önceliklendirmede Elenen Olumlu İfadeler

Grup No	Önceliklendirmede Elenen Mevcut Durum İfadesi	Puan
Grup 1	Zeytincilik koruma kanununun varlığı	6
	Zeytin ağacının uzun yıllar yaşayabiliyor olması, budama ile gençleştirilebilir olması yetiştiriciliğini cazip kılmaktadır.	5
	Zeytinyağı üretiminin artışı için devlet tarafından desteklenme alt yapısının varlığı	5
	Kurumsallaşmış firmaların bulunması	5
	Araştırma enstitülerinin varlığı	4
	Pazarı gelişmekte olan organik tarım potansiyelinin zeytincilik sektörüne uygun olması	4
	Üretimde istenilen tüm girdiler piyasada mevcuttur. Kaliteli ürün üretilmektedir.	4
	Markalı zeytin yağı ihracatında devlet ton başına destek vermesi ile markalaşmanın artması	4
	Ürünün dayanma süresi uzun olduğundan, talep durumuna göre göre piyasaya arz edilebilmesi	4
	Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının zeytin hasat makinaları vb. gibi alet ekipmanlara destek vermesi. Sırıkla hasatın azalmaya başlaması	4
	Günün teknolojisine uygun olarak hasat makinelerinin geliştirilmesi (Zeytin silkeleme ve toplama makineleri)	3
	Sektör İnovasyona açıktır.	2
	Sektörde yeterli akademisyenler mevcuttur	2
	Üreticilerimizin yetiştiricilik konusunda belirli bir bilgi birikimine sahip olması	2
	Zeytinde entegre mücadelenin devlet ve çiftçilerle ortaklaşa yürütülmesi	2
	Sektör firmalarının aralarında iyi bir diyalog var	2
	Sektöre destekleyici ilgili kuruluşlar Türkiye de mevcuttur. (TKDK, Kalkınma ajansları)	1
	Zeytinyağı üretim teknolojilerimiz yeterli ve günceldir.	1
	Sektör de bilgi birikimi olan insan varlığı	1

Ek 1. Mevcut Durum Analizi – Önceliklendirmede Elenen Olumlu İfadeler (Devam)

Grup No	Önceliklendirmede Elenen Mevcut Durum İfadesi	Puan
Grup 3	Firmaların markalaşma ve kaliteli üretim konusunda bilinç düzeyinin artması, Ar-Ge çalışmalarının artırması	6
	Bölgede ve ülkede nitelikli ve kaliteli zeytin türlerinin olması ve son yıllarda çeşitli türlerde artış olması	5
	Bazı firmalar inovasyon ve Ar-Ge'ye bütçe ayırabilmektedir	4
	Üretimde kalite açısından kritik olan zeytin fidesi üretimi için üretim merkezinin bulunması	4
	Ülkemizde zeytin alanlarının korunması yönünde hem devlet hem de toplumun farkındalık seviyesi yükselmiştir. Zeytinlik alanlar mutlaka korunmalıdır	4
	Kalkınma Ajanslarının markalaşma ve coğrafi işaretlerin alınmasına yönelik desteklerinin bulunması	3
	Diğer gıdalara nazaran raf ömrü uzundur	3
	Üniversitelerde ve Enstitülerde çalışmalar sürekli iyileşmelerle devam ediyor. Bilimsel makaleler, çalışmalar sektördeki gelişmeleri yönlendiriyor	3
	Yöre insanı ürünün kalitesi için çaba harcıyor, gerekli teknolojiyi kullanıyor. Bu sayede üretimin kalitesi artıyor	3
	Zeytinin toplanması için alet ve ekipmanlar son yıllarda artmıştır. Daha etkin ve faydalı alet ve ekipmanların yapımı için çalışmalar devam etmelidir	3
	Maliyet konusunda en önemli girdi işçilik, ilaç-gübre nakliyatıdır. Firmalar üretimde teknolojiyi yakalamaya çalışıyorlar	3
	Sertifikalı fidan üretimi ve kullanımı (hastalık ve zararlılardan arı) yaygınlaştırılmıştır.	3
	Firmaların rekabet baskısı sebebiyle ortak çalışma ve işbirliği girişimlerine yönelik istekliliğinin artması	2
	Zeytin çeşitliliği fazla insan sağlığının önem kazanmasıyla sektörde değer kazandı	2
	Örgütlenmenin iyi olmasından dolayı alım garantisi ve fiyat istikrarının olması	2
	Devlet kurumlarının ve ilgili Bakanlığın sektörü destekleme çalışmalarını başlatmış olması	2
	Rekabette(uluslararası)iç pazar ve dış pazar ihtiyaçlarında değişiklikler olduğundan farklılığı gidermek için ufak çalışmalar var	1

Ek 1. Mevcut Durum Analizi – Önceliklendirmede Elenen Olumlu İfadeler (Devam)

Grup No	Önceliklendirmede Elenen Mevcut Durum İfadesi	Puan
Grup 3 (Devam)	UZZK'nın olması ve daha etkin hale gelmesi	1
	Ülkemizde şirketler eliyle yapılan üretim artmakta olduğu için, problem ve çözüm önerileri konusunda etkinlik artmaktadır	1
	Dış pazarda ciddi bir tüketim ve pazar payı vardır	1
	Gelişmeler sektörde takip ediliyor	
	Araştırma enstitüsü mevcut zeytin ve zeytinyağı üretimi konusunda firmalara yardımcı olabilir	
	Üretime yönelik teknolojiler çeşitlendi ve temini mümkün halde	
	Ürün alımları yapan özel ve tüzel kuruluşlar bölge alanlarını genişleterek ürün alımlarına devam etmesi	
	Talep koşulları son yıllarda iç taleplerde artış görülmektedir. Perakende yerel firmalarda markalaşmalar başladı	
	Büyük firmalar son yıllarda bu sektöre yatırım yapmaktadır	
	Zeytin ve zeytinyağı üretimi TKDK destek konularına eklenmiş olması	
	En önemli alıcılar, halk artışı var, iç piyasa gelişmesi söz konusu, yabancı firmalar az. Markalaşma var , yeterli (iç piyasada), dış pazarda beklenen markalaşma yok	
Grup 5	Zeytin ve zeytinyağı ihracatındaki artışı olumlu buluyoruz	9
	Üniversite ve meslek yüksek okullarının zeytin yetiştiriciliği ve zeytinin üretilmesine yönelik ara eleman yetiştirilmesi önemli	9
	Sektörde her geçen gün kayıt dışılık azalıyor	9
	Devletin zeytin ve zeytin yağı üretimi ile ihracatına destek sağlanması sektörü olumlu etkilemektedir	8

Ek 1. Mevcut Durum Analizi – Önceliklendirmede Elenen Olumlu İfadeler (Devam)

Grup No	Önceliklendirmede Elenen Mevcut Durum İfadesi	Puan
Grup 7	Organik zeytinciliğin kayıtlı olması (izlenebilirliğin olması)	8
	Sektördeki gerekli ekipman ve teknolojilerin imkanları artmıştır	8
	Sertifikalı zeytin fidanın diğer meyve türlerine oranla daha düşük maliyetli ve kolay üretilir olması	8
	Birlik ve kooperatiflerin sektördeki gücü	6
	Organik zeytin üretimi için uygun ekolojiye ve yetiştirme tekniğine sahip olmamız.	6
	Sektöre odaklanmış araştırma kuruluşları ve akademisyenlerin mevcut olması	4
	Zeytin üreticileri tarım danışmanları sayesinde bilgiye kolay ulaşabilmesi	4
	Markalaşmış firmaların bulunması	3
	Tüketiciye yönelik reklam, bilgilendirme programları gibi görsel ve yazılı iletişim organları ile bilgilendirilmektedir	3
	Devletin zeytinciliğe verdiği destekler mevcuttur.(Fidan ve zeytinyağı prim desteği)	2
	Zeytinyağı kalitemizin yüksek oluşu ve dış pazardan ilgi görmesi	1
	Koruyucu kanun ve yönetmelikler var. Üreticiyi destekleyici çalışmalar var.	

Ek 2. Mevcut Durum Analizi – Önceliklendirmede Elenen Olumsuz İfadeler

Grup No	Önceliklendirmede Elenen Mevcut Durum İfadesi	Puan
Grup 2	Aile işletmeciliğinden dolayı üretilen zeytinlerin olgunlaştırmasında gıda kodeksine uygun ürünler elde edilmemesi	5
	Arazilerin intikal işlemleri olmadığından ÇKS kayıtları yapılamadığından sektörde kayıt dışılık mevcuttur	5
	Özellikle yurtiçi zeytinyağı tüketimi az	5
	Tarım Sigortasının üreticinin yaşadığı bütün olumsuzlukları kapsamaması	5
	Çeşit bazında güçlü markalaşmanın olmaması. Marmarabirlik'in tekel oluşturması.	5
	Devlet desteklemesinin yetersiz olması, desteklemenin zeytin bölgeleri esas alınarak yapılmaması	5
	Devlet ve paydaşlar arasındaki işbirliği yetersiz birbirinden bağımsız yapılan projelerden kimsenin haberi yok	4
	Bölgemizde sektörde işleme ile ilgili yeterli sayıda firma bulunmamaktadır. İşleme üretici tarafından yapılmakta olduğundan piyasanın talebini karşılamamaktadır.	3
	Konuyla ilgili akademisyenler olmasına rağmen üreticinin eğitiminin yetersiz oluşu üreticinin uzmana ulaşamaması	3
	Kooperatif tüzükleri sorunlara cevap vermiyor	3
	Üreticilerin bir araya gelip ürün işleme için pazarın istediği ürünü yapacak işletmeler kurmaması	3
	Kurumsallık seviyelerinin düşük olması.(Çiftçi kooperatifleri amacına uygun kullanamıyor.)	3
	Sektördeki firmalar çoğunlukta küçük işletmelerden oluşmakta bu da sektör firmalar arasındaki iş birliğini yetersiz düzeyde olmasına neden oluyor.	3
	Zeytinde üretilen kalitesiz ürünün değerlendirilmesi yapılmamaktadır. Ya da düşük veya az miktarda yapılmaktadır	2
	Zeytin yetiştiricileri küçük çapta olup aile işletmeleri olup yüksek oranda işgücüne gerek olmaktadır. Küçük işletmelerin üretim miktarı yeterli değildir.	2
	Zeytincilik ile ilgili yasal düzenlemeler yetersiz ve yasal düzenlemeler yeterli şekilde uygulanmıyor	1
	Sektör zeytinyağı üretim teknolojileri konusunda yeterli bilgiye sahip değil. Zeytinin sahip olduğu yağ miktarı maksimum şekilde alınabilmesi için üreticiyi bilgilendirmelidir	1
	Zeytinden elde edilen ürünlerin çeşitlendirilememesi. Damak tadına uygun hale getirilmesi	1
	Sofralık zeytinin yağ olarak değerlendirilmemesi	1

Ek 2. Mevcut Durum Analizi – Önceliklendirmede Elenen Olumsuz İfadeler (Devam)

Grup No	Önceliklendirmede Elenen Mevcut Durum İfadesi	Puan
Grup 4	Yüksek maliyetler	5
	Zeytin işleme atıklarının çevreye olumsuz etkisi giderilememiştir. (karasu problemi)	5
	Zeytinin ihraç edilebilir hale getirilmesi için politikalar	5
	İç talep düşük	5
	Denetim yok	4
	Üreticiler kendi işletmelerinde üretim yapıyor. Bu durumda gıda işletmesi sıfatı kazanması gerekiyor. Bu durumda denetleme yapılamıyor. İzlenebilirlik	4
	Sektör firmaları arasındaki iş birlikleri sektörü geliştirme boyutunda değildir	3
	Zeytin için en uygun arazilerin belirlenmesi yapılmamıştır	3
	Yasal mevzuatta boşluk var	3
	Zeytinliklerin sökülmesine izin verilmediği ve zeytinin gelir getirmediği durumlarda üretici gelirinin desteklenmesi. Teşvik mekanizması	3
	Zeytin alanlarının tarımsal niteliği korunması gereken alanlar	3
	Zeytin tüketimi ile ilgili kamu spotunun olmaması	2
	Sektördeki şirketlerin yöneticilerinin genel eğitim düzeyi düşük, kurumsal değil, aile şirketi niteliğinde bu nedenle strateji geliştirme kapasiteleri son derece düşük	2
	Sektörde odaklanma akademik çalışmalar olsa da yetersiz	2
	Üreticiler zeytinyağı desteklerinden yeterince faydalanamıyor	2
	Tüketici bilinci düşük	2
	Devletin rekabet koşullarını artıran herhangi bir uygulama söz konusu değildir	1
	İşçilik maliyetlerinin yüksekliği. Özellikle yamaç alanlarda	1
	Aile şirketleri az ve zayıf	1
	Mevcut pazarlar, hızla artan talebe yanıt vermekte zorlanıyor. Yakında iç pazarlar çok daralacak	1
	Tuz oranlarının yüksekliği tüketici talebini olumsuz etkileyerek rekabeti zorlaştırıyor	1

Ek 2. Mevcut Durum Analizi – Önceliklendirmede Elenen Olumsuz İfadeler (Devam)

Grup No	Önceliklendirmede Elenen Mevcut Durum İfadesi	Puan
Grup 4 (Devam)	İlgili destekleyici kuruluşların etkinliği yetersizdir	1
	Bölgesel faaliyetler çok değişken(zeytincilik konusunda her tür faaliyet, eğitim, seminer, festival vb.)	1
	Sektörde birlik beraberlik ruhu yok	1
	Zeytin için kullanılan gübre miktarı ve yanlış gübre uygulamalarının mevcut olması	1
	Ege dışında zeytin yağlı mutfak kültürü yok/zayıf	1
	Yurt dışı pazar araştırmaları çok kısıtlı. Yeni pazar arayışı zayıf	1
	Yurt dışı talep çok yetersizdir	1
	Pahalı zeytinde yanlış bir imaj var	1
	Sofralık zeytinde destekleme politikası yok	0
	Zeytin yağına prim ana maddesi zeytine prim olmaması	0
	Devlet kurumları zeytinciliği tanımıyor	0
	Sofralık zeytine yönelik bölgede araştırma enstitüsü yok	0
	Zeytin alanlarının haritalanması yapılmamıştır	0
	Yemeklik zeytin standartları yeniden düzenlenmeli	0
	Ağaç/zeytin ve zeytin/zeytinyağı oranları zayıf	0
	İşleme teknolojisi hataları	0
	En önemli rekabet unsurları * kayıt dışı işletmeler * kontrolsüz fazla üretim(arz fazlası dolayısıyla) çok sayıda firma	0
	Ar-Ge sadece birkaç firmada var. Ar-Ge kapasitesi çok düşük	0
	Üretici birliklerinin coğrafi işarete sahip çıkmaması (Bazı üretici birlikleri ve kooperatifler ise tam destek vermekte)	0
	İklim değişikliği olumsuzluğu	0
	Toplantının ismi zeytin ama zeytin ile ilgili bir çalışma yok	0
	Sektör firmalarının kullandığı üretim teknolojileri yetersiz	0

Ek 2. Mevcut Durum Analizi – Önceliklendirmede Elenen Olumsuz İfadeler (Devam)

Grup No	Önceliklendirmede Elenen Mevcut Durum İfadesi	Puan
Grup 4 (Devam)	Sektörün en önemli girdisi ham zeytin. İklim koşullarından dolayı miktarı ve fiyatı çok değişken (bu aynı zamanda rekabeti zorlaştırıyor)	0
	Sektörün ihtiyacı olan insan kaynağını bulabilmek imkansızdır.	0
	Eğitim yok/zayıf	0
	Zeytin alanı topraklarının verimlilik durumu ile ilgili çalışmaların eksikliği vardır	0
	Siyah sofralık zeytin(özellikle tuzlu salamura)yurt dışı pazarların çok talep ettiği bir zeytin çeşidi değil.	0
	Margarin ve tohum yağları çok güçlü firmalar tarafından üretiliyor	0
	Zeytin tanesi önem kazanmalı siz dahi ona önem vermiyorsunuz	0
Grup 6	Özellikle zeytinyağında kişi başına düşen zeytinyağı tüketiminin AB ülkelerine göre çok düşük olması	7
	Bölgesel markalaşmalardan ziyade firma markalaşma çalışması vardır. Markalaşma stratejileri mevcut değildir, geleneksel devam etmektedir	5
	Paydaşlardan olan akademik çalışmaların lokal kalması ve ulusal uluslararası paylaşılması	5
	Ağaç başına verimin düşük olması	5
	Ar-Ge eksiklikleri	5
	Bitki beslemesinin zayıflığı	5
	Girdi maliyetlerine devlet desteğinin azlığı	4
	Kaliteli ürün tüketici tarafından tanınmıyor. Yüksek tuzlu zeytin yemek kader veya gereklilik zannediliyor. Üretici de bu durumdan memnun	4
	Devlet teşviklerinin yönlendirici olmaması	4
	Market rafı devletin eksikliği	4
	Zeytin dikiminden hasada kadar bütünlük olmaması	4
	Sektörde önemli ölçüde kayıt dışılık mevcuttur. Buna bağlı olarak haksız rekabet söz konusudur.	4
	Kalkınma ajanlarının kullanılması ve projelerle hibe alınması zayıf	3
	Dış pazarda devlet destekleri ve AB kotalarına ihracatı olumsuz etkilemesi	3

Ek 2. Mevcut Durum Analizi – Önceliklendirmede Elenen Olumsuz İfadeler (Devam)

Grup No	Önceliklendirmede Elenen Mevcut Durum İfadesi	Puan
Grup 6 (Devam)	Konvansiyonel üretim modernize edilmeli, iyi tarım uygulamasına geçilmeli	3
	Üreticilerin kurumsal seviyesi aile işletmesi büyüklüğünün dışına fazla çıkamamıştır	2
	Zeytin ve zeytinyağı fiyat oluşumunda yaşanan belirsizlikler	2
	Kamu spotlarının az olması	2
	Lisanslı depoculuk olmaması	2
	Karasu sorununun çözülmemesi	2
	Rekabet koşulları ve teknolojik gereklilikler için standart ve talimat eksik	2
	Zeytin sektöründe çalışan tekniker ve teknisyenlerinin fabrikalarda zorunluluğu olmaması	2
	Yerel çeşitlere gereken önemin verilmemesi	2
	Tüm çalışmaların söylemde değil eyleme dökülmesi için emek verilmesi gerekmektedir.	1
	Teknolojinin yenilenmesi maliyeti yükseltmesinden dolayı üretim teknolojileri güncelliğini koruyamamaktadır	1
	Zeytin budamasının yanlışlığı	1
	Butik üreticilerin az olması ve vizyon eksiklikleri	1
	Çeşitlerin duyuşal profillerinin bilinmemesi	1
	Edremit körfezinde havadan ilaçlamada gereksiz bilgi kirliliği	0
	Devletin farklı kurumların izlediği politikaların birbirleriyle ilişkilendirilmeden oluşturulması ve uygulanması	0
	İhracat desteklerinin yetersiz olması	0

Ek 2. Mevcut Durum Analizi – Önceliklendirmede Elenen Olumsuz İfadeler (Devam)

Grup No	Önceliklendirmede Elenen Mevcut Durum İfadesi	Puan
Grup 8	Zeytin üretim alanında hastalık ve zararlılarla, teknoloji kullanılarak(erken uyarı sistemi) etkin mücadele edilemiyor.	8
	Zeytinyağı üretiminde çalışan aile şirketleri olup teknik personel yetersizliği mevcut	7
	Yurt içi ve dışı fuarlara üretici firmalar yeterli katılımında bulunamıyor.	7
	Firmaların kurumsallaşma ve markalaşma konusunda desteği yetersizdir	6
	Dış Ticaret Müsteşarlığı, Avrupa Birliği üye ülkelere ihracatta uygulanan 1.34 Euro fonu hala kaldıramadı(ekstra maliyet)	6
	Kamu spotları ile kaliteli zeytin tanımı ve tanıtımı tüketici bilinçlendirilmesi yetersizdir.	5
	Üreticiler markalaşmadıkları için perakende pazarda yer edinemiyorlar	4
	Sulama sistemlerine verilen destek daha fazla olmalıdır	3
	Zeytin hasatında modern yöntemlerim kullanılmaması. Zeytin işlemenin uzatılması zeytin yağının yarayışlılığını azaltmaktadır.	3
	Zeytin üreticileri imalatçıları için kurulmuş, herkesi kucaklayan bir birlik yok	2
	Üretimde dünya 5.siyiz,bakanlıkta zeytinle ilgili departman yok	2
	Zeytin ve zeytinyağı ürün maliyetleri yüksek satış fiyatı oluşumu belirsizliği ve fiyat istikrarı yok	2
	Coğrafi işaret konusu yeteri kadar anlaşılmadı ve uygulamaya geçmedi	2
	Zeytin karasuyunun ekonomik olarak değerlendirilmemesi	1

Ek 3. Mevcut Durum Analizi – Konsolidasyonda Elenen Olumlu İfadeler

Grup No	Konsolidasyonda Elenen Mevcut Durum İfadesi
Grup 1	Ulusal ölçekte Zeytinyağı desteklemesi mevcut ancak yeterliliği tartışılır
	Genellik aile çiftliği yapıldığından, girdi maliyeti olarak ekstra işçi ücreti ödenmemesi
	Mevcut pazarlar geliştirilebilir. Tanıtım ile Dünya mutfağını zeytin-zeytinyağı çok önemli bir yere sahip olabilir
	Devlet hibelerle destekçi sektörü
	Kalite –Kilis Kalite –Bayramiç –Siyanlı Mevkii Tadı-Kokusu-Nefaseti
	Bölgemiz için Marmarabirlik büyük avantajıdır . İnsan kaynakları yönünde sıkıntı olmaması
	Kaliteli zeytine iç piyasada talep çok
	Üreticilerimiz yetiştiricilik bilgisi açısından yeterli bilgi birikime sahiptir
	Dış talep var İtalyan, Yunan, Mısır ve Fransız turistler kalite zengini yağlarımıza talep ediyorlar. Rezervasyon yaptırımlar var
	Zeytin Yağı Üretimde devlet desteği bulunması
	İç talep te uygun birliklerin bulunması (Marmarabirlik vb.)
	Tatil sabahları zeytinyağı ile yapılan kahvaltılar sobada kızarmış ekmek ve kekik
	Çiftçimiz en büyüktür
	Organik zeytin ve zeytin yağı üretimin artmaya başlaması
	Organik tarım üretimi yaygınlaştırılmalı (Organik Tarım) Entegre Mücadele
	Kooperatifçilik alanında güçlenmeliyiz. Sanayici
	Tüketiciler artık daha bilinçli
	Devlet sektöre yardımcı olma çabası içindedir.
	Sektörün zeytin işleme ham maddeleri ve makinaları sağlamakta bir sıkıntısı yok

Ek 3. Mevcut Durum Analizi – Konsolidasyonda Elenen Olumlu İfadeler (Devam)

Grup No	Konsolidasyonda Elenen Mevcut Durum İfadesi
Grup 1 (Devam)	Zeytinyağına olan talep gitgide artmaktadır
	Zeytin varlığı ve üretim alanları açısından ülkemizin bir çok coğrafyasının uygun olması
	Zeytinyağı'nın faydası ve nefaseti yönünden, diğer yağlardan (ayçiçeği, mısır vb) daha çok talep edilmesi
	Zeytinin çok fazla toprak seçiciliği olmaması
	Talep olması halinde zeytin yetiştiriciliği, hastalık ve zararlıları, besleme vb. konularda eğitici eğitim çalışmaları yapılması
	Fidan, Gübre ilaç vb. ana girdilerin teminine sıkıntı yaşanmamaktadır
	Özellikle Gemlik çeşidinin dünya markaları arasında en iyi sofralık çeşit olması
	İç talepte zeytin –zeytinyağına karşı önceki yıllara göre artış olması
	Zeytin sektörü, turizm sektörü ile olumlu ilişki içerisinde
Grup 3	“Zeytin ve İncir” emin beldelerde yetişir. Zeytin, İncir yetişen yerler insan sağlığı için önemlidir. Bu ürün ve alanlar korunmalıdır
	Fidan dikimi çok fazla artmaktadır
	Zeytin; üretim alanlarında kayıt dışı alan bulunmamaktadır. Kayıt altındaki alanların koruması için gerekli önlemler alınmalıdır
	Zeytin yaprağının değerlendirilmesi hususunda AR-GE çalışmaları desteklenmelidir
	Makine parkı konusunda rekabet edebilir durumdayız
	Tüketici son yıllarda beslenme alışkanlıklarını değiştirmeye başladı. Zeytinyağı kullanımı hızlı bir şekilde artmaktadır.
	Zeytin bahçeleri de zeytin üreticileri de yaşlanmıştır. Yenileme ve gençleştirme gereklidir.
	Kanuni düzenlemeler yeterli. Standardı var

Ek 3. Mevcut Durum Analizi – Konsolidasyonda Elenen Olumlu İfadeler (Devam)

Grup No	Konsolidasyonda Elenen Mevcut Durum İfadesi
Grup 3 (Devam)	Yasal mevzuat, yükümlülükler, yaptırımlar
	Makinaların atıl kalması, altyapının yenilenmemesi
	Teknik ve idari personelin verimli kullanılması, teknik eğitim ve idari eğitim yetersizliği
	Teknik personelin yetersizliği, iş makineleri, aletler ve atölyelerin alt yapısı eskimiş durumda
	Mevcut enerji politikaları
	Verilerin kurumlara ücretli verilmesi
	Son yıllarda çeşitli türlerde artış olmaktadır
	Günümüzde zeytin üretiminde mekanizasyon, sulama, gübreleme ve budama konularında G.T.H Bakanlığı kuruluşlarında yeterli bilgiler alınması ve Toprak tahlilleri ile birlikte üretim yapılması
	Zeytinde ülkemizde ürün veren ve vermeyen ağaç istatistiklerini tam olarak oluşturulmalı
	Devletin desteği yeterli değil, kanunlar rekabet gücünü arttırmıyor Rekabet gücünü zayıflatan kanunlar var. Devlet politikaları ve stratejisi yeterli değil,
	Zeytin üretiminde üniversiteler + Araştırma kuruluşları + Teknik teşkilatlar + Özel sektör + Çiftçilere kadar eğitim ve yayın çalışmaları yapmak
	Üretimde alet ve makine kullanımını artırarak ürün kayıplarını önlemek
	Üretici bazında, Devletin demonstrasyonlar yapması
	Özel sektörde ambalajlamaya önem verilerek ürünün albenisini artırmak
	Devlet destekleri artmıştır. Ama yeterince faydalanılmamaktadır
	“Sen neşeden haber ver, Derdi herkes biliyor”
	Çok farklı yöresel zeytin çeşitlerin bakınması ve işleme teknikleri geliştirilerek Pazar payından pay olma fırsatı vardır
	Özel sektörün üretim sırasında denetlenmesi yapılarak üretimin kalitesini artırmak
	Hasat yapılırken mekanizasyon artmaktadır
	Zeytin ve zeytinyağı inan sağlığı için önemli bir gıdadır
	Sektör, çiftçi ve makine sanayi ile işbirliği var
	Akademik çalışmalar var ancak yeterli değil
	Araştırma enstitüleri ver. Çalışıyorlar. Çalışmalar zeytin çeşitleri ve yağı konusunda

Ek 3. Mevcut Durum Analizi – Konsolidasyonda Elenen Olumlu İfadeler (Devam)

Grup No	Konsolidasyonda Elenen Mevcut Durum İfadesi
Grup 5	TÜKAS çalışmalarıyla kayıt dışılığın önüne geçilecektir
	Kanunlar mevcut
	Akademik kadrolarla sektör ilişkilerinin devam etmesi ortak çalışma olanlarının oluşturulması
	İlgili Destekler
	Birliklerin faal çalışması ve ulusal-uluslar arası üretim yapabilmesi
	Diğer sektörlerle ilişkilidir
	Sektörde artışı sağlamak için girişimleri var
	Akademisyenler mevcut
	Araştırma enstitüleri, üniversiteler sektöre yönelik çalışmalar yapmakta
	Zeytin ve zeytin yağında ihracat yapabilen kurumsal firmaların artması
	Araştırma ve geliştirme çalışmalarının artması
	Zeytin ve zeytinyağı üretim miktarının yeterli düzeyde olması
	Tüketiciler zeytin hakkında bilgileri artmakta
	Bazı firmaların inovasyon ve Ar-Ge konusunda yeni ürünler çıkarmasının olumlu buluyorum. Örnek: Tuzsuz veya az tuzlu zeytin gibi
	Zeytine yönelik talep ve pazara artışına paralel olarak bu konudaki gerekli Ar-Ge çalışmaları da artmaktadır
	Sektöre odaklanmış akademisyen ve danışmanlar mevcut
	Yurtdışındaki bakir pazarların fazla olması
	Son yıllarda zeytin ağaç sayısındaki artış
	Ulusal firmalar ihracata yönelik tesisleşme ve modernleşmeye ağırlık veriyor
	Zeytinyağı tüketiminin, zeytin üretimi olmayan ülkelerde de yaygınlaştırılması, yani tüketimin oldukça geniş bir alana yayılması
	Yunanistan, Bulgaristan, Suriye ve İran dışında Rusya ve diğer devletlerde de zeytin ve zeytinyağı konusunda firmalarımızın rakipsiz olduğunu düşünüyorum
	Tüketicinin giderek bilinçlenmesi nedeniyle, üretici firmalarının buna göre yeniden yapılanmasına zorlanması sonucunda kalitenin artması
	Dünyada ve ülkemizde organik (doğal) zeytin ve zeytin yağını talep etmekte
	Tüketimin arttırılmasına yönelik projeler hazırlanmalı Örn (Zeytin ve Çocuk)

Ek 3. Mevcut Durum Analizi – Konsolidasyonda Elenen Olumlu İfadeler (Devam)

Grup No	Konsolidasyonda Elenen Mevcut Durum İfadesi
Grup 5 (Devam)	Çin, Japonya gibi ülkelerin zeytin ve zeytin yağını yeni yeni keşfetmeleri
	Devletin zeytin ve zeytin yağı üretimi ihracatına katkı sağlamaları desteklemesi sektörü olumlu etkilemektedir
	Zeytinyağı ihracatında ambalajlı ihracat artmaya devam etmektedir.
	Sektörün ihtiyacı olan alet-ekipman ve teknolojiye erişim imkanları kolaylaştı
	Ürün ile ilgili tüketici bilinci yüksektir
	Belirli bölgelerimiz zeytin (Gemlik) belirli bölgelerimiz yağ (Ayvalık) konularında markalaştı
	Son yıllarda ülkemiz de yerli firmalar tarafından zirai ilaç ve gübre konusunda güzel ürünler geliştirdiler. Tarım Bakanlığı hasat makineleri –işleme ve depolama konusunda güzel hibe destek veriyor
	Zeytin ve zeytinyağına bağlı sanayinin gelişmesi
	Ulusal markaların artması
	Sektörde kayıt dışılık eskiye göre azalmaya başlamıştır
	Sektöre yönelik politika
	Sektörle ilgili Birlik ve kooperatiflerin olması olumludur
	Firmaların yurt dışı pazarlarıyla ilgili bilgileri mevcut
	Kuruluş Sektörler Zeytin ve zeytincilikle ilgili araştırma Enstitü ve istasyonlarının faal ve etkin çalışması
	Hammadde ekipman ve teknoloji sıkıntısı yoktur
	Tüketici bilinci yüksek
	Markalaşma
	Markalı ürünlerin bakanlık denetimleri ile daha tercih edilebilmesini olumlu buluyorum

Ek 3. Mevcut Durum Analizi – Konsolidasyonda Elenen Olumlu İfadeler (Devam)

Grup No	Konsolidasyonda Elenen Mevcut Durum İfadesi
Grup 5 (Devam)	Firmalar markalaşma ve pazarlama konularında ihtiyaç duymaktadırlar
	Kamunun sektöre öncülük etmesi rekabet yapısını güçlendirici tedbirler alması
	Dünyada zeytine ve zeytinyağına talep artmaktadır
	Oluşturulan havza modeliyle zeytinyağı desteklemesinin yapılması
	Yapılan projelerle tüketimin artırılması Örn (Zeytin ve Çocuk)
Grup 7	Kamu tarafından ihracat için teşviklerin veya yurtdışı yatırımlarda teşviklerin devam ettirilmesi
	Destekleme politikaları olumlu etkiliyor
	Bölge zeytinyağı ve zeytin konusunda markalaşma konusunda iyidir
	Mevcut pazarlar artmaktadır. Halkın zeytin ve zeytinyağına talebi artmaktadır
	Halkımızın zeytin tüketimin alışkanlığını olumlu buluyorum. ,Aynı talebin zeytinyağı içinde artırılması gerekiyor
	Tüketiciler zeytinyağının sağlığa faydalarını bildiği için artan oranda talep etmektedirler
	Yurtiçi pazarda satış yapan firmalar gün geçtikçe artmaktadır ve iç talepte yıllar geçtikçe talep artmaktadır.
	Sertifikalı fidana talebin giderek artması
	Zeytinin kuru tarım 'da yetişmesi ve çok fazla toprak seçiciliği göstermemesi üretim kolaylığı sağlıyor
	Fidan tedarik çok kolay ve devletin sertifikası fidan desteği mevcut
	Zeytincilik de kullanılan teknolojiler artmıştır
	Sektörün ihtiyaç duyduğu alet ve ekipmanların bolluğu
	Sektördeki üreticiler bilinçli bir şekilde üreticilik yapmaktadır
	Ürünle ilgili tüketici bilinci gün geçtikçe artıyor
	Otantik ürün olması nedeniyle üreticinin vazgeçemediği ürün. Sağlıklı ürün olması talepte süreklilik arz ediyor Maddi ve manevi algılaması yüksek

Ek 3. Mevcut Durum Analizi – Konsolidasyonda Elenen Olumlu İfadeler (Devam)

Grup No	Konsolidasyonda Elenen Mevcut Durum İfadesi
Grup 7 (Devam)	D- Tarım arazilerinin değerlendirilmesi konusunda devletin sertifikalı fidan desteği uygulaması
	Hammadde konusunda sıkıntı olmaması
	Zeytinyağı ve zeytinin sağlığa yararları kamu spotları ile vurgulanıp, tüketimi teşvik edilebilir
	G- Hammadde temini kolay
	-Çeşit fazlalığı iç ve dış piyasa için avantaj
	-Özel ürün olması nedeniyle kamu ve özel sektörün destekleyici çalışmalar var
	Maduri Tarıma geçişin hızlanması ve üretim potansiyelinin artması
	T- Zeytinyağının mor koloşması konusunda önemli çalışmalar yapılmaya başlanmıştır
	T- Talep artışına yönelik farkındalık yaratılıp, zeytinyağının yararı vurgulanıp tüketicinin arttırabilecek olması
	İ- Firmaların Zeytincilik konusunda TKDK'yla ortak proje geliştirmesi
	Ulusal ve bölgesel olarak zeytinyağı sektörün de danışmanlık sektörünün gelişmesi
	F- Zeytin yağının pazarlanmasında bir sorun yer almıyor
	F- Marjinal alanların zeytin bahçeleri tesis edilerek kârlı olabilmesi
	Zeytinin her aşamasında ortaya çıkan ürünün farklı bir boyutta kullanılabilir olması
	Ağaçların çok uzun ömürlü olması ekonomik verimliliği artırıyor. Hem sofralık hem sanayi ürünü olması diğer ürünlerden ayırıyor
	Zeytin konusunda kayıt dışılık azdır
	İ-Bölgesel derneklerin mevcudiyeti
	Zeytinin evsel koşullarda ham meyvesinin kolayca yenilebilecek şekle getirilebilmesi (tatlandırılabilir olması) nedeniyle ekonomik kârlılık olabilmesi
	Uluslararası platformlarda tanınmış markalara sahip olunması
	Araştırma enstitüleri var. Çalışıyorlar. Çalışmalar zeytin çeşitleri ve yağı konusunda

Ek 4. Mevcut Durum Analizi – Konsolidasyonda Elenen Olumsuz İfadeler

Grup No	Konsolidasyonda Elenen Mevcut Durum İfadesi
Grup 2	Dış Pazar iyi gözlemlenmeli, dış pazarın tüketici profiline uygun zeytin ve zeytinyağı üretilmeli ya da onların kabul edebileceği yeni yan ürünler üretilmeli
	Zeytinlerin sofralık olarak hazırlanmasında kullanılan kimyasalların (kostik vb.) yasaklanması, doğal yolla olgunlaştırılması
	İhracat (zeytin ve zeytinyağı) son mamül olarak satımını kolaylaştırmak ve desteklemek
	Zeytini yeni Pazar ihtiyacına uygun şekilde işleyecek tesislerin kurulması
	Zeytin kanunu imar mevzuatlarına ve yerel yöneticilere göre şekillenmemelidir
	Üniversite çiftçi işbirlikleri artırılmalı. Yayımcıların eğitimi yoğunlaştırılmalı. Zeytinin üretimdeki yüksek maliyetini karşılayabilecek ürün taban fiyatının oluşturulması
	Bölgesel plan ve politika oluşturulmalı (Gemlik zeytini Güneydoğu Bölgesi'nde sofralık üretilmemeli)
	Ürünün değerlendirilmesinde üreticiden kaynaklanan hataların en aza indirilmesi için gerekli eğitim çalışmasının yapılması
	Zeytin konusunda bilgi sahibi akademisyenlerin üreticiye ulaşmasıyla ilgili yöntemlerin bulunması
	Yurtdışı Pazar talebini artırmak için devlet politikası oluşturulmalı
	Devlet desteklemeleri bölgesel bazda olmalı
	Zeytinde Devlet tarafından taban fiyatı oluşturulmalı
	Devlet desteklemeleri artırılmalı
	Zeytinyağı üretim projesi için kalite standartları sağlamak için kılavuz dokümanlar hazırlanarak üretici eğitilmeli ve bilgilendirilmeli
	Zeytinyağı üretiminde kayıt dışını önlemek için denetimler yapılmalı, gerekirse bu konuda yasal mevzuatta değişiklik yapılmalı
	Zeytinyağı üretim sırasında su kullanılması yağ kalitesini düşürdüğü için üreticinin 2 fazlı üretim sistemine geçmesi için gerekli teşvikler yapılmalı
	Zeytin karasuyunun çevresel açıdan önemli bir çevre problemi oluşturduğunun anlatılarak su kullanımının önüne geçilmesi
	Yurtiçinde zeytin ve zeytinyağının önemini anlatacak eğitimler, seminerler ve reklamlar yapılarak halkın zeytin konusundaki yaklaşımı olumlu yöne çekilmeli
	Zeytin yetiştiriciliği için üretici bilinçlendirilmeli. Daha iyi verim sağlamak için birebir üreticiyle iletişime geçilmeli

Ek 4. Mevcut Durum Analizi – Konsolidasyonda Elenen Olumsuz İfadeler (Devam)

Grup No	Konsolidasyonda Elenen Mevcut Durum İfadesi
Grup 4	Sektörde kayıt dışılık hat safhadadır
	Sektörlerde kayıt dışılık çok
	Kurumsallık seviyesi çok düşüktür
	Sektördeki firmalar birbirlerinin kuyusunu kazar
	Firmalarda kurumsallık oluşmamıştır
	Yok denilebilir
	Ar-Ge çalışması hiç yok
	Stratejik yönetim yok veya zayıf
	Dış talep yeterli değil
	Ürünlerle ilgili tüketici bilinci yüksek değildir
	Brezilya’da siyah sofralık zeytin için talep potansiyeli olmasına rağmen araştırılmıyor
	Stratejik yönetim kapasitesi çok düşük Kurumsallık kapasitesi yok gibi
	Zeytinden çıkan karasu ve prina yapmayı değerlendirememektedir

Ek 4. Mevcut Durum Analizi – Konsolidasyonda Elenen Olumsuz İfadeler (Devam)

Grup No	Konsolidasyonda Elenen Mevcut Durum İfadesi
Grup 6	Zeytin ve sağlık ilişkisinin yeterince vurgulanmaması
	Eğitim yetersizliği
	Hammadde sıkıntıları(uygun çeşit, toplama, hijyen vb.)
	Çok küçük ölçekli üreticilerin varlığı ve kooperatifçiliğin iyi işlememesi nedeniyle değer zincirine küçük üreticilerin eklemelenememesi
	Firmalar sektörleşmesini tamamlamamıştır
	Sektördeki firmalar iş birliği için kooperatif yapıya yanaşmamaktadır.
	Sektör paydaşları arasında uzlaşma olmaması
	Sektör firmalar arasında kooperatif harici rekabet çok üst düzeydedir.
	Üretimde çalışacak ara eleman(tekniker, laborant) yetiştirilememektedir
	İnsan gücüne dayalı toplama ve işleme nedeniyle maliyetlerin yüksek olması
	Proje üretme ve inovasyon endişesi taşınmıyor
	Gıda firmalarının Ar-Ge'lerini geliştirmeleri (yurt içi-yurt dışı pazarı için yeniliklerin yapılması)
	Sektör inovasyon ve Ar-Ge faaliyetleri takip etmemektedir, Ar-Ge çalışmaları yerine deneme-yanılma yöntemi ile gerçekleştirilmektedir
	Tarımsal yayım sisteminin çiftçiye odaklı olması
	Açık ambalajın tercih edilmesi
	Tüketici bilinci yüksek değildir
	Her bölgeye uygun zeytin çeşidi fidanının ne olduğu bilinmesine rağmen bölgelere uygun dikimin yapılmaması(bilgi yayılmadığı için)
	Yanlış destek politikası nedeniyle aynı tip ağaçların uygun olmayan yerlere dikilmesi
	Uluslararası firmalar kaliteli üretim ve markalaşma yöntemi kullanarak hareket etmektedir

Ek 4. Mevcut Durum Analizi – Konsolidasyonda Elenen Olumsuz İfadeler (Devam)

Grup No	Konsolidasyonda Elenen Mevcut Durum İfadesi
Grup 6 (Devam)	Üretimde çalışacak ara eleman(teknik eleman) istihdamının yetersizliği
	Zeytin yetişmeyen bölgelerdeki tüketimin çok yetersiz olması(doğu/güneydoğu gibi)
	Tüketicilerin zeytinyağı konusunda bilinçlendirilmesi(kalite sınıfları)
	Zeytinyağının sağlık açısından faydalarının daha çok kişiye aktarılması tüketici bilincinin artırılması
	Zeytinyağında iç talebin çok düşük olduğu yıllardır dile getiriliyor olmasına rağmen talebi artıracak özel sektör promosyon çalışmalarının olmaması
	Ulusal ölçekte sektör paydaşları ile beraber oluşturulmuş orta ve uzun vadeli bir sektör politikasının eksikliği
	Üreticilerin desteklenmesi (eğitim seminerlerinin artırılması fidandan hasata kadar dikkat etmeleri gereken konularda)
	Devletin ulusal ve uluslararası politikalarının olmayışı
	Sektördeki rekabetin gücünü artırmak adına devletin üreticiye verdiği prim uluslararası platformda yeterli değildir
	Mazot, ilaç gibi üretim maliyetlerine devlet desteğinin yetersiz olması
	Destek primlerinin az olması, vergisiz satışın ve markalaşmanın yapılmaması, denetim eksikliği gibi nedenlerle kayıt dışı üretim ve satış olmaktadır
	Farklı kamu denetim mekanizmalarının varlığı nedeniyle merdiven altı üretimin varlığı
	Sektörde kayıt dışılık mevcuttur
	Sektöre odaklanmayı akademisyenler geniş çalışma alanında çalışmaları nedeni ile tam olarak sağlayamamaktadır
	İç talebe yönelik tüketim araştırması
	Tanıtım ve pazarlamanın desteklenmesi(uluslararası pazarda)
	Dış pazarda etnik Pazar dışında zeytin tüketiminin zayıf olması yerli üretimin dış pazarda talep görmemesi
	Zeytin ve zeytinyağı tüketiminin insan sağlığına olan olumlu etkileri yeterli seviyede bilinmemektedir
	Bilinçsiz pestisit, gübre kullanımı
	Ulusal anlamda yapılan çalışmalar kamuoyuna tam olarak aktarılamamaktadır

Ek 4. Mevcut Durum Analizi – Konsolidasyonda Elenen Olumsuz İfadeler (Devam)

Grup No	Konsolidasyonda Elenen Mevcut Durum İfadesi
Grup 8	Üretim maliyetlerinde yüksek girdiler rekabet gücünü azaltarak üreticiyi olumsuz etkilemektedir.
	Girdiler çok yüksek olup maliyetler her geçen gün artmaktadır.
	Ürünle ilgili tüketici bilinci yüksek değil
	Zeytin üreticileri zeytinyağını kendileri perakende satmak istiyorlar.
	Çiftçilerin markalaşması, çiftçiler ürettikleri zeytini sıkıştırıp zeytin yağını kendilerinin perakende satmaları
	Haksız rekabet mevcut dürüst üretici tüccar dürüst olmayana karşı savunmasız
	Zeytin üreticileri az para kazanıyor
	Zeytinyağı fabrikaları yeterli belgelere sahip olmadıklarından zeytinyağı desteklemesinden çiftçi faydalanamıyor
	Çiftçiler zeytinyağını kendileri perakende satmak istemeleri.
	İmalatçı firmalar geleneksel aile firmaları olup profesyonel yönetici istihdam etmiyorlar
	Zeytinyağı imalatçıları yeterli belgelere sahip olmadığından çiftçiler zeytinyağı desteği alamıyor
	Zeytinyağı üreticilerinde yeterli teknik ekip yetersizliği var
	Zeytin alanları ile ilgili konu çok eskidir ve bu konuda yönetmeliklerde yetersizdir.
	Ziraat mühendisi olduğu halde piyasada satılan zeytinyağı kalitesi konusunda tereddüt yaşıyoruz piyasa kalite standartları yok.
	Zeytinyağı tesislerinin hijyen standartlarına uygun olmaması
	Zeytin fidan üretici çeşitliliği ve kalitesi arttırılamıyor. Zeytin yağı üretiminde hijyen şüpheleri mevcut.
	Zeytinciye verilen desteğin yetersizliği
	Sektörde üretim aşamasından (çiftçiden) sofraya kayıt dışı bir üretim var. Devlet olarak üretimden haberdar değildir.
	Zeytin üretiminde sofralık ve yağlık konumda gıda ve hijyen konusunda yetersizlikler olması
	Firmaların kaliteyi arttırmaya yönelik olarak çiftçiye verdikleri desteğin yetersiz olması, aynı zamanda kalkınma örgütlerinin desteklerinin yetersiz olması.

Ek 4. Mevcut Durum Analizi – Konsolidasyonda Elenen Olumsuz İfadeler (Devam)

Grup No	Konsolidasyonda Elenen Mevcut Durum İfadesi
Grup 8 (Devam)	Zeytin üreticileri zeytini sıkıştırarak zeytin yağını kendileri perakende satmaktadır.
	Zeytin üretim alanları korunamıyor.
	Zeytin üretim alanlarına sahip çıkılamıyor
	Girdi maliyetlerinin yüksek olması
	Kamu ve özel sektörde zeytin üretimi ve sektörel bazda kalifiye eleman azlığı
	Yetiştirilmiş personel eğitimi veren kurum sayısı ve istihdam süresi mevsimsel
	Üreticinin kullandığı girdi maliyetinin yüksek olması A) gübreleme girdileri B) ilaçlama ücretleri
	Zeytin üreticilerinin üretimi bilinçsiz yapması.
	Hasatta kullanılan teknoloji yetersiz.
	Üreticilerin maliyeti düşük mal üreterek kaliteyi düşürmesi
	Üreticilerin yetiştiricilik konusunda teknik bilgi ve donanım konusunda yetiştirilmesinde yeterli verim sağlanamaması
	Zeytinde görülen zararlılar ile ilgili olarak üreticiye ve örnek bahçelere daha fazla feromon tuzak uygulamasının yetersiz olması
	Eğitim kurumları dernek ve kuruluşlar birbirinden habersiz.
	Zeytin hastalık ve zararlıları ile mücadelede kamu ve özel sektörde yeterli teknik bilgi ve donanım taşıyan personel sayısının azlığı
	Bölgelere göre çeşit seçimi yapılmalıdır.
	Üreticilerin kooperatifleşme bilinci oluşturulmalıdır. Kooperatifleşmeye özel destek verilmelidir.
	Zeytin ve zeytinyağının insan sağlığına olan faydalarını toplum tam olarak bilmiyor
	Zeytin yağını neden ihraç ediyoruz
	Akademik çalışmalar neredeyse hiç yok neden?
	Üreticilerin yanlış gübreleme ve ilaçlamaların önüne geçilmesi verimi arttıracaktır.
	İklim ve toprak özellikleri elverişli olan bölgelerde zeytin üretimi ayrıca teşvik edilmeli
	Entegre mücadele alanlarının artırılması verimi olumlu etkileyecektir.
	Bilgi kirliliği mevcut üretici ve tüketici yeterli bilgiye sahip değil

Ek 5. Öneri Geliştirme – Konsolidasyonda Elenen Olumlu İfadeler

Grup No	Konsolidasyonda Elenen Öneri İfadesi
Grup 1	Zeytin üreticilerinin birlik, kooperatif vb. gibi kurumsallaştırılması yapılmalı
	Zeytin tanıtım grubu adı altında bir grup oluşturularak zeytin ve zeytinyağının önemi özellikle görsel yayın metoduyla tanıtılarak ulusal ve uluslararası kitlelere ulaşılmalı
	Zeytin ve zeytinyağının endüstriyellemesi konusunda üreticilerimiz bilinçlendirilebilir ve farklı satış kanalları da kullanılabilir
	Zeytin ve zeytinyağı fiyatlarında ki dalgalanmayı engellemek için Ziraat Odaları vasıtası ile taban fiyat belirlenmesine geçilmeli
	Festival yarışma vb. etkinliklerle daha kaliteli üretim yapılması teşvik edilmelidir.
	Zeytinin hasat dönemi konusunda çiftçilere öğretici bilgiler verilmeli. Zeytinlerin insan sağlığına yararlı döneminde hasadı sağlanmalı
	Zeytin ve zeytinyağının avantajları, yararları sadece Ege, Akdeniz, Marmara Bölgesi'nde değil öncelikli olarak Türkiye Pazarı'nda tanıtılmalı, herkes bilinçlendirilmeli. Yeni pazarlar yaratılmalıdır.
	Zeytin ve zeytinyağı işletmelerinin hijyenik olması kontrol edilmeli, piyasadaki yağların ve zeytinlerin markalı olması sağlanmalı
	İlgili Bakanlıklar koordineli olarak, üreticinin ihtiyaçlarına, tam manasıyla cevap verebilecek desteklemeler geliştirilmeli ve sektör hak ettiği yeri bulabilmelidir.
	Zeytin atıkları geri dönüşüme kazandırılmalı, enerjiye dönüştürülecek projeler desteklenmeli
	Zeytin üreticisi çiftçilerinin eğitime önem verilmeli
	Zeytinde görülen zararlılar ile ilgili olarak üreticiye ve örnek bahçelere daha fazla fenomen tuzak uygulamasının yetersiz olması
	Eğitim kurumları dernek ve kuruluşlar birbirinden habersiz.
	Zeytin hastalık ve zararlıları ile mücadelede kamu ve özel sektörde yeterli teknik bilgi ve donanım taşıyan personel sayısının azlığı
	Bölgelere göre çeşit seçimi yapılmalıdır.
	Üreticilerin kooperatifleşme bilinci oluşturulmalıdır. Kooperatifleşmeye özel destek verilmelidir.
	Zeytin ve zeytinyağının insan sağlığına olan faydalarını toplum tam olarak bilmiyor
	Zeytin yağını neden ihraç ediyoruz
	Akademik çalışmalar neredeyse hiç yok neden?
	Üreticilerin yanlış gübreleme ve ilaçlamaların önüne geçilmesi verimi arttıracaktır.
	İklim ve toprak özellikleri elverişli olan bölgelerde zeytin üretimi ayrıca teşvik edilmeli
	Entegre mücadele alanlarının artırılması verimi olumlu etkileyecektir. Bilgi kirliliği mevcut üretici ve tüketici yeterli bilgiye sahip değil

Ek 5. Öneri Geliştirme – Konsolidasyonda Elenen Olumlu İfadeler (Devam)

Grup No	Konsolidasyonda Elenen Öneri İfadesi
Grup 5	Desteklemelerin sadece yağa değil daneye de verilmesi
	Zeytin alanlarının imara açılması engellenmeli (zeytin koruma kanunun daha etkin uygulanması)
	Zeytin ve zeytinyağı işleme tesislerinde teknik eleman çalıştırılma mecburiyeti olmalı
	Girdi maliyetleri düşürülmelidir. Devlet desteği artırılmalıdır. (mazot, ilaç, gübre, traktör)
	Zeytin bahçelerinde bütün bir çalışma yapmak gerekiyor. (bakım, gübreleme, ilaçlama)

Ek 6. Öneri Geliştirme – Konsolidasyonda Elenen Olumsuz İfadeler

Grup No	Konsolidasyonda Elenen Öneri İfadesi
Grup 2	Dış Pazar iyi gözlemlenmeli, dış pazarın tüketici profiline uygun zeytin ve zeytinyağı üretilmeli ya da onların kabul edebileceği yeni yan ürünler üretilmeli
	Zeytinlerin sofralık olarak hazırlanmasında kullanılan kimyasalların (kostik vb.) yasaklanması, doğal yolla olgunlaştırılması
	İhracat (zeytin ve zeytinyağı) son mamûl olarak satımını kolaylaştırmak ve desteklemek
	Zeytini yeni Pazar ihtiyacına uygun şekilde işleyecek tesislerin kurulması
	Zeytin kanunu imar mevzuatlarına ve yerel yöneticilere göre şekillenmemelidir
	Üniversite çiftçi işbirlikleri artırılmalı. Yayımcıların eğitimi yoğunlaştırılmalı. Zeytinin üretimdeki yüksek maliyetini karşılayabilecek ürün taban fiyatının oluşturulması
	Bölgesel plan ve politika oluşturulmalı (Gemlik zeytini Güneydoğu Bölgesi'nde sofralık üretilmemeli)
	Ürünün değerlendirilmesinde üreticiden kaynaklanan hataların en aza indirilmesi için gerekli eğitim çalışmasının yapılması
	Zeytin konusunda bilgi sahibi akademisyenlerin üreticiye ulaşmasıyla ilgili yöntemlerin bulunması
	Yurtdışı Pazar talebini artırmak için devlet politikası oluşturulmalı. Devlet desteklemeleri bölgesel bazda olmalı
	Zeytinde Devlet tarafından taban fiyatı oluşturulmalı. Devlet desteklemeleri artırılmalı
	Zeytinyağı üretim projesi için kalite standartları sağlamak için kılavuz dokümanlar hazırlanarak üretici eğitilmeli ve bilgilendirilmeli
	Zeytinyağı üretiminde kayıt dışını önlemek için denetimler yapılmalı, gerekirse bu konuda yasal mevzuatta değişiklik yapılmalı
	Zeytinyağı üretim sırasında su kullanılması yağ kalitesini düşürdüğü için üreticinin 2 fazlı üretim sistemine geçmesi için gerekli teşvikler yapılmalı
	Zeytin karasuyunun çevresel açıdan önemli bir çevre problemi oluşturduğunun anlatılarak su kullanımının önüne geçilmesi
	Yurtiçinde zeytin ve zeytinyağının önemini anlatacak eğitimler, seminerler ve reklamlar yapılarak halkın zeytin konusundaki yaklaşımı olumlu yöne çekilmeli
	Zeytin yetiştiriciliği için üretici bilinçlendirilmeli. Daha iyi verim sağlamak için birebir üreticiyle iletişime geçilmeli
	Dış Pazar iyi gözlemlenmeli, dış pazarın tüketici profiline uygun zeytin ve zeytinyağı üretilmeli ya da onların kabul edebileceği yeni yan ürünler üretilmeli
	Zeytinlerin sofralık olarak hazırlanmasında kullanılan kimyasalların (kostik vb.) yasaklanması, doğal yolla olgunlaştırılması
	İhracat (zeytin ve zeytinyağı) son mamûl olarak satımını kolaylaştırmak ve desteklemek

Ek 6. Öneri Geliştirme – Konsolidasyonda Elenen Olumsuz İfadeler (Devam)

Grup No	Konsolidasyonda Elenen Öneri İfadesi
Grup 8	Kayıt dışı zeytinyağı üretiminin mevcut olması; • Üreticilerin marka alma prosedürlerinin kolaylaştırılması • Üreticilerin marka alımlarına teşvik edilmesi böylelikle de üreticilerin ürettikleri ürünleri kayıtlı bir şekilde piyasaya sunması
	Çiftçilerin daha bilinçli bir şekilde üretim yapabilmesi için eğitim çalışmalarının artırılması
	Markada Bakanlığa bağlı zeytincilik kurumunun kurulması, üniversite ve araştırma enstitülerinde de ilgili departmanların kurulup akademik çalışmaların acilen teşvik edilmesi
	Her üreticiden mutlaka ürün analizi ve satılabilir müsaadesinin istenmesi
	Zeytin ve zeytinyağı üretimi ile ilgili olarak üniversitelerin ve araştırma kuruluşlarının daha etkin çalışmasının sağlanması, zeytin yetiştiricilerinde kooperatifçiliğin yaygınlaştırılması

Ek7. Katılımcı Listesi

SIRA NO	ADI-SOYADI	Çalıştığı Birim / Pozisyonu
1	Abdurrahman Tarkan DENİZER	Edremit Tic. Borsası Yön. Kur. Bşk. /
2	Adem Akbaş	Bayramiç GTHB İlçe Tarım Müd. /
3	Ahmet Baysal	Balıkesir İl Müd. /
4	Ahmet Karakoç	Armutlu İlçe Tarım Müd. / Ziraat Müh
5	Akın Atılbatur	Kocaeli Karamürsel GTHB İlçe Müd.
6	Ali Bozkurt	Marmarabirlik Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş. / Genel Müdür
7	Ali Çelik	Gemlik Ziraat Odası / Başkan
8	Ali İsmet Uçar	Akhisar Zeytin
9	Barış Bülent Aşık	Uludağ Üniversitesi Ziraat Fakültesi /
10	Barış Dinç	Çanakkale Ayvacık GTHB İlçe Müd.
11	Başak Egesel	Çanakkale İl GTHB Bitkisel Üretim Şube Müdürü
12	Beyami Uğur	Bursa GTHB İl Müd. /
13	Burhan Özçitak	İzmit İlçe GTHB Müd.
14	Cemil Işık	Gökçeada GTHB İlçe Müd.
15	Dilşen Oktay	Üretici
16	Emre Türkmen	Çanakkale Eceabat GTHB İlçe Müd.
17	Engin Uçar	Çanakkale GTHB İl Müd. /
18	Ertuğrul Sezgin	Osmangazi GTHB İlçe Müd.
19	Esra Uzun	Nilüfer GTHB İlçe Müd. /
20	Fikret Fırat	Gemlik GTHB İlçe Tarım Müd. /
21	Gizay Atuk	Antgıda A.Ş. /
22	Gülşah Örnek	Gemlik Ziraat Odası /
23	Gürhan İLHAN	İnnovasia Danışmanlık Ar-Ge Patent Hiz. Tic. Ltd. Şti. / Müdür
24	H. Ali Dinçer	Yalova İl Müd. /
25	Hande Ceylan	Bursa Ticaret Borsası /
26	Hasan Acanal	İletişim / ZY ve Yemek Kültürü Araştırmacısı
27	Hüseyin Buğday	Yalova GTHB İl Müd. /
28	İlhan Özkan	Bitkisel Ür. Şube Müd. /
29	İrfan Baştürk	TÜBİTAK MAM / Araştırmacı

SIRA NO	ADI-SOYADI	Çalıştığı Birim / Pozisyonu
30	İsfendiyar Çetin	Pamukova İlçe Müd. /
31	İsmail ACAR	Marmarabirlik Genel Müdürlüğü / Genel Müdür Yard.
32	İsmail Çalışkan	Çınarcık GTHB İlçe Müd. /
33	Levent Kurtaraner	İznik GTH Müdürlüğü / İlçe Müdürü
34	Lütfi Akbaş	Bursa GTHB İl Müd.
35	M. Veysel Ayhan	Bitkisel Üretim Şube Müd. /
36	Mesut Ünal	Gıda Tarım ve Hayvancılık İlçe Müd. /
37	Mihriban Korukluoğlu	Uludağ Üniversitesi Ziraat Fakültesi / Gıda Mühendisliği Bölümü
38	Muharrem Doğan	Yalova Termal GTHB İlçe Müd.
39	Murat Çetin	Uludağ Üniversitesi Asım Kocabıyık MYO /
40	Mücahit Kıvrak	BAÜ Edremit MYO / Öğretim Görevlisi
41	Müge Nebioğlu	Gıda ve Yem Kontrol Merkez Araş. Ens. /
42	Nilgün Pehlivan	ODTÜ Sosyal Bilimler /
43	Nurdan Akbaş	Gıda ve Yem Kontrol Merkez Araş. End. Müd. /
44	Nurdan Zincircioğlu	Celal Bayar Üniversitesi Akhisar MYO /
45	Pınar Mengüverdi Barış	Yalova Gıda Tarım ve Hayvancılık Müd. /
46	Salim Çakır	Gemlik Gıda Tarım ve Hayv. Müd. /
47	Serdar Memiş	Kocaeli Gıda Tarım ve Hayv. İl Müd. /
48	Serhat Kaya	Çanakkale İl GTHB Ezine İlçe Müdürlüğü
49	Sertaç Dokuzlu	Uludağ Üniversitesi Ziraat Fakültesi /
50	Sibel Şenel	Yalova Gıda Tarım ve Hayv. Müd. /
51	Sinan Solmaz	Kooperatiflerle İlişkiler ve Koordinasyon Müdürlüğü /
52	Şaban Elma	Gölcük İl Gıda Kontrol / Ziraat Müh
53	Taner Katipoğlu	Geyve İlçe GTHB Müd.
54	Taner Yıldırım	Antgıda A.Ş. /
55	Yasin Dalgıç	Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı /
56	Zafer Bozgöl	Balıkesir GTHB İl Müd. / Mühendis

Ek8. Çalışma Programı

**Zeytin ve Zeytinyağı Sektörü Ulusal Kümelenme Stratejileri
Geliştirilmesi Projesi Bursa Ortak Akıl Platformu®
(31 Ekim 2014)
Çalışma Programı**

Bursa Ticaret ve Sanayi Odası (BTSO), Bursa

09:30-10:30 Açılış ve Projenin Tanıtımı

10:30-11:15 Sektör SWOT Analizi – Fikir Üretme Çalışması

11:15-11:45 Çay/Kahve Arası

11:45-12:30 Sektör SWOT Analizi – Birleştirme Çalışması

12:30-13:30 Öğle Yemeği

13:30-14:30 Sektör SWOT Analizi – Diğer Gruplara Katkı Çalışması

14:30-15:00 Sektör SWOT Analizi – Önceliklendirme Çalışması

15:00-15:30 Çay/Kahve Arası

15:30-16:00 Paylaşım

16:00-16:30 Değerlendirme ve Kapanış

Ek9. Toplu Çalışma Fotoğrafı

